

### References:

1. Годованець Н. І. Короткий огляд інтерактивних методів навчання іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2017. Вип. 3(40). С. 60–62.
2. Гумен С. М. Використання інтерактивних методів навчання як способу підвищення якості навчально-виховного процесу. *Англійська мова та література*, 2020. № 13–15. С. 16–20.
3. Тарнопольський О. Б., Кабанова М. Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі : підручник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-16>

## ВПЛИВ КУРАТОРА НА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНУ АДАПТАЦІЮ СТУДЕНТІВ

**Коновалова О.Б.**

*викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист*

**Владарчик Ю.А.**

*викладач, спеціаліст вищої категорії*

*Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж харчових технологій та підприємництва Дніпровського державного технічного університету» м. Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна*

Соціально-психологічна адаптація – це пристосування психіки та поведінки особистості до умов соціального середовища, яке опосередковане провідною діяльністю особистості на даному етапі її розвитку [6].

Одне з найважливіших завдань у роботі навчального закладу – це пошук ефективних шляхів та методів щодо залучення першокурсника до нових умов життя і навчання. Проблеми адаптації першокурсників є першочерговими і викликають особливе занепокоєння педагогічних колективів вузів.

Першокурсники попадають у нове для них середовище, в якому існують відмінності в порівнянні зі школою: незвичні для них методи і форми роботи, графік занять, атмосфера навчального закладу [4]. Більшість із першокурсників на початку навчання в коледжі мають низький рівень самоорганізації і часто не готові до самостійної роботи.

Від того, наскільки позитивно буде відбуватися процес адаптації, залежить рівень навчання студентів на старших курсах. Пристосування до принципово інших умов завжди супроводжується низкою негативних явищ, зокрема психічним перенапруженням, невпевненістю

у своїх можливостях, зміною референтної групи та умов середовища, підвищенням рівня тривожності особистості. Якщо не вплинути на названі процеси своєчасно, то в подальшому це може негативно позначитися на характері, котрий набуває рис невпевненості, заниженої самооцінки, внутрішнього конфлікту між високим рівнем домагань і низькою самооцінкою своїх можливостей та успішності дорослої людини [5].

Куратор групи – це наставник та організатор, вихователь та консультант для студентів групи. Він повинен направляти виховну роботу, розвивати у студентів активність, самостійність, ініціативу, почуття відповідальності та цікавості до навчання. Завдання викладача (куратора навчальної групи, в першу чергу) в адаптаційний період першокурсників: допомагати в організації самостійної роботи та входженні в студентське середовище, допомагати і вчити студента самовизначатися за соціальними пріоритетами, а не за тимчасовим результатом діяльності, бути націленим на досягнення поставленої мети, включати студента у співтворчість. Успішність адаптації залежить також від стану здоров'я і розвитку волі [2]. Якщо є проблеми, тоді студенти потребують особливої уваги та допомоги.

Більшість науковців виділяють такі види адаптацій:

1) професійна адаптація у ВНЗ як процес залучення студентів до професії, здобуття ними навичок, знань, умінь; 2) дидактична адаптація – пристосування особистості до нових умов навчання; 3) оперативна адаптація залежить від зв'язку методів навчання у школі та коледжі, самостійності, творчого мислення, які вже стали рисами особистості; 4) соціально-психологічна – пристосування до групи, стилем спілкування в колективі, а також від особливостей поведінки кожного студента [1].

Під час роботи щодо успішної адаптації студентів адміністрації і педагогічному колективу необхідно враховувати наступні фактори:

– у навчальному процесі більш ширше використовувати творчі проблемні методи навчання і виховання, що можуть надати першокурсникам можливість розкрити свою індивідуальність, прищеплювати практичні навички, любов та повагу до майбутньої професії;

– проаналізувати причини вибуття студентів із навчального закладу;

– практичному психологу надавати кваліфікаційну допомогу щодо вивчення проблем, пов'язаних з адаптацією студентів.

Зазвичай, під час першої зустрічі з першокурсниками (після ознайомлення з особовими справами вступників) куратор проводить анкетування. Основні питання анкети:

1. Вам подобається навчатися в коледжі:
  - так;
  - ні;
  - власний варіант \_\_\_\_\_ .
  
2. З якими незвичними для себе подіями Ви мали справу в коледжі:
  - нові норми спілкування в студентському середовищі;
  - вимоги щодо організації навчально-виховного процесу;
  - власний варіант \_\_\_\_\_ .
  
3. Порівняйте шкільне життя зі студентським:
  - в школі було краще;
  - в коледжі краще;
  - ще не визначився/лась.
  
4. Як Вас зустріли в коледжі:
  - доброзичливо;
  - неприязно;
  - власний варіант \_\_\_\_\_ .
  
5. Якщо виникне проблема, до кого Ви звернетесь:
  - куратор групи;
  - одногрупники;
  - батьки;
  - власний варіант \_\_\_\_\_ .

Педагогічна діяльність куратора групи в період адаптації повинна бути націлена на індивідуальний підхід до кожного студента. Вважаємо, що це основний принцип роботи. Куратор має знайти спільну мову з кожним, поговорити відверто, дати пораду або рекомендації як до вивчення дисциплін, так і організації їхнього дозвілля, розвинути об'єктивне оцінювання своїх знань і можливостей [7].

Спільно з практичним психологом коледжу із результатів анкетування складаються висновки і плануються напрями подальшої роботи в групі щодо адаптації студентів з урахуванням корекції хибних очікувань і типових ілюзій щодо навчання. В плані виховної роботи куратора навчальної групи ці аспекти обов'язково відображаються. Практичним психологом, паралельно з роботою куратора, проводяться діагностика та вивчення індивідуально-психологічних особливостей студентів пільгових категорій, індивідуальні бесіди та консультації. В групах нового набору практикується також проведення тренінгових занять «Наша група», «Стратегія успішного навчання», «Мотиваційний поштовх», спрямованих на покращення адаптаційного процесу.

Отже, актуальність цієї проблеми є досить високою, адже студент, приходячи в коледж, може гостро відчувати невпевненість у собі, хвилювання, тривогу за створення нових контактів, які і є складовими процесу адаптації [3]. Тому куратор, як сполучна ланка у стосунках «студент-викладач», повинен так побудувати роботу, щоб всі кращі якості студента були розкриті, кожна особистість мала можливість себе реалізувати, мати позитивні перспективи для подальшої плідної професійної діяльності. Основними завданнями куратора саме в цей період є:

- розвиток навичок адаптивної поведінки першокурсників;
- налагодження ефективних комунікацій між учасниками освітнього процесу;
- створення умов для формування групової згуртованості;
- забезпечення в студентському середовищі групи атмосфери психологічної підтримки всіх її членів.

В подальшому позиція куратора стосовно студентів різних курсів буде змінюватися: з активізацією діяльності органів студентського самоврядування роль куратора полягає, насамперед, у підтримці ініціатив студентів, як невід'ємної складової сучасного виховання – становлення студента як особистості та як фахівця.

### Література:

1. Блажівський М. І. Поняття адаптації у сучасній науковій літературі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 1. С. 233–242.
2. Закалик Г. М. Психологія розвитку та успіху особистості. Видавництво Львівської політехники, 2019. 488 с.
3. Коць М. О., Коновал Ю. Ю. Адаптація студентів-першокурсників до навчання у ВНЗ. *Infogum.in.ua*, 2014–2020.
4. Кулик Т. Психологічна адаптація першокурсників / Т. Кулик, І. Попик. *Наш університет*. 2012. № 10. С. 5–7.
5. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія особистості і спілкування. Книга 1 : підручник. Академвидав. Видавництво «Книги – XXI», 2010. 448 с.
6. Ткачишина О. Р. Проблема соціально-психологічної адаптації студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних технологій. [https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5406/1/O\\_Tkachyshyna\\_PN\\_41\\_PL.pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5406/1/O_Tkachyshyna_PN_41_PL.pdf)
7. Шевченко С. В. Тренінг підвищення особистісного адаптаційного потенціалу студентів та рівня їх розумової працездатності. *Практична психологія та соціальна робота*. 2012. № 11. С. 17–30.